

Aholi o'rtasida IT yo'nalishini o'rgatishda mahallalar qoshida kurslarni tashkil etish.

TMTI "Avtomatlashtirish va boshqarish" kafedrasini o'qituvchisi:

Mengatova Xurshida Toshmuxamatovna xurshidamengatova@gmail.com

+99890519 00 72

Termiz muhandislik-texnologiya instituti talabasi:

Choriyev Bobir Bohodir o'g'li boburchoriyev73@gmail.com ,

+998(94)599 54 55

Tayanch so'zlar: raqamli savodxonlik, Bir million dasturchi, loyiha, kiberjinoyat, Media, girafik dizaynerlar, axborot texnologiyalar, sojil mediya, marketing.

Anatatsiya:

Mahallalarda aholining bo'sh vaqtini mazmunli o'tqazish, yoshlarni kasbga yo'naltirish, IT yo'nalishi bo'yicha, savotxonlikni oshirish bo'yicha inavatsion yo'nalish va chora-tadbirlarni amalga oshirish bo'yicha fikr yuritilgan.

Bugungi kunda maxalalarda ishsizlar soni ortib bormoqda, biz shuni oldini olish maqsadida maxalalar qoshida IT kurslarini tashkil etib yoshlarni turli diniy oqimlar va xarxil vidyo o'yinlarga kiribketishini oldini olgan bo'amiz. Ma'lumki, dunyoning eng ilg'or kashfiyot va ishlanmalari aynan axborot texnologiyalari sohasida yaratilmoqda. Shu bois sohani o'rganmoqchi bo'lgan yoshlar davlat tomonidan to'liq qo'llab-quvvatlanyapti. Prezidentimizning 2021 yil 20 apreldagi "Yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash va bandligiga ko'maklashish, ularni ijtimoiy himoya qilish hamda bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni bilan "Bir million dasturchi" loyihasi doirasida o'quv kurslarini muvaffaqiyatli tamomlagan yoshlarga, shuningdek, IT-park rezidentining o'quvchisi yoki bitiruvchisi bo'lgan yoshlarga iste'mol krediti orqali kompyuter xarid qilish uchun kafillik berish hamda mazkur kreditlarning foiz to'lovlarini Yoshlar ishlari agentligi tomonidan kompensatsiya qilish yo'lga qo'yildi. Bu qiziqishi bor ammo o'z kapyuteri bo'lmadan yoshlarga juda qo'l keladi. Bugungi kunda yoshlarni axborot texnologiyaga jalb etishga kata etibor qaratilmoqda. Bu loyxa bo'sh o'rni yaratish bilan bir qatorda yoshlarni vaqtini samarali o'tkazish, kompyuterda ishlashini o'rgatish, axborot texnologiyalar bilan tanishib o'z ustida ishlash kasb o'rganishni taminlaydi. Ular yerning istalgan joyida o'z ishlari yani IT soxasi orqali pul topishlari mumkin.

Ushbu loyhadan kutilayotgan natija, mahallalardagi yoshlarni bo'sh vaqtlarini unumli o'tkazish, bo'sh ish o'rinlarini yaratish. Xar bir yaxshi yomon fikrlar bekorchilik va be maqsadlikdan kelib chiqadi. Insonlar ishsiz nazoratsiz yurgandan kiyin pul taklif qilish evaziga xar xil omillar va diniy oqimlardan jalb qilib olish

osond bo'radi, bizning maqsadimiz shundan iboratki bo'sh ish o'rinlari yaratish yoshlarni kompyuter savodxonligiga o'rgatish. IT Sohasiga keng jalb qilish maqsadida "Bir million dasturchi" loyihasi joriy qilindi va ushbu loyiha doirasida yoshlarga dasturlash tillarini o'rgatish ishlari amalga oshirildi. "Bir million dasturchi" loyihasi doirasida 2021—2022-yillarda yoshlarni kompyuter dasturlashga qiziqadigan yoshlarni aniqlash, o'qitish va ish bilan ta'minlashga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar dasturi tasdiqlandi.

Hozirda "Bir million dasturchi" loyiha doirasida 2,5 million nafardan ortiq foydalanuvchi ro'yxatdan o'tgan. Shundan 1,7 million nafardan ortiq ishtirokchi loyiha doirasida ta'lim olmoqda. Bugun aholining raqamli savodxonligini oshirish va axborot texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish zamonaviy dunyoning asosiy talab va mezoniga aylandi. Oddiy misol sifatida internetdan foydalana olish ko'nikmasini keltirish mumkin. Tadqiqotlarga ko'ra, joriy yilning yanvar holatiga O'zbekistonda 26,74 million internet foydalanuvchisi bor. Shundan 5,35 millioni ijtimoiy tarmoqlardan foydalanadi va bu raqam umumiy ko'rsatkichning 20 foiziga teng. Garchi internet foydalanuvchilari soni umumiy aholi soniga nisbatan deyarli 75 foizni tashkil qilsa-da, dunyoda keng tarqalgan ijtimoiy tarmoqlardan aholining bor-yo'g'i 15 foizi foydalana oladi. Bu ko'rsatkich 36 million nafardan ortiq aholini hisobga olganda, ancha kam. Shuning uchun raqamli savodxonlik va axborot madaniyatini rivojlantirish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Ushbu maqsadda respublikaning barcha tuman va shaharlarida raqamli texnologiyalar o'quv markazlari faoliyati bosqichma-bosqich yo'lga qo'yilyapti. Bugun raqamli savodxonlik kiberjinoatlardan himoyalani uchun ham zarur bo'lmoqda.

Media olamida aldanib qolmaslik, shaxsiy ma'lumotlar dahlsizligini saqlash uchun ham inson zaruriy ko'nikmalarni egallashiga to'g'ri keladi. Aytish kerak, respublikada bu borada bir qator choralar ko'rilyapti. Masalan, ta'lim tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari va boshqa resurslar orqali raqamli maydonda kuzatilib turgan kiberjinoatlarni oldini olish, ulardan saqlanish uchun mediasavodxonlik darslari tashkil etilmoqda, axborot ma'lumotlari tarqatilmogda. Ushbu tadbirlar natijasida aholi orasida raqamli shaxsiy ma'lumotlarni uchinchi shaxslarga bermaslikdan tortib, fishing va boshqa kiberjinoatlarni oldini olishga qaratilgan zaruriy ko'nikmalar shakllantirilmoqda. Yoshlar orasida raqamli savodxonlikni targ'ib qilish hamda kompyuter dasturlash va IT-stifikatlarni qo'lga kiritgan. IT ingilzcha (Information texnology-axborot texnologiya) so'zidan olingan, ITsoxasi SMM, girafik dizaynerlar, kabilarni o'zichiga oladi. SMM (sojil mediya marketing) so'zidan olingan bo'lib bu ijtimoiy tarmoqlarda biror bir soxani targ'ib qilish va uni reklama qilish kabi ishlar blan shug'illanadi, girafik dizaynerlar bu rassomlar

qog'ozda chizadigan tasvirlarni ular shunchaki kompyuterda tasvirlab beradi. ITda qanday yo'nalish tanlash mumkin, buni yo'nalishlari juda ko'p masalan, o'yinlar yaratish, veb dasturlash, mabil dasturlash, sixemalarga kod yozish kabilar bu yo'nalishni dasturchini o'zi qiziqishiga qarab tanlagani maqul daromatdan qattiy nazar xarqanday yo'nalishni qiziqqan inson masterdarajada ko'tarishi mumkin.

Adabiyotlar:

1. Kadirov M.M. Texnik tizimlarda axborot texnologiyalari. Darslik, 2-qism. -T.:Ozbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2019. -306 b.
2. Dadabayeva R.A., Nasridinova Sh.T., Shoaxmedova N.X., Ibragimova L.T., Ermatov Sh.T. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va tizimlari. O'quv qo'llanma. -T.:Sano-standart, 2017, - 552 b.
3. Kenjabayev A.T., Ikromov M.M., Allanazarov A.Sh. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalariyu. O'quv qo'llanma. – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2017. - 408 b.
4. <https://lex.uz/docs/-4601907>
5. <https://lex.uz/docs/-5831865?ONDATE=13.06.2023%2000>